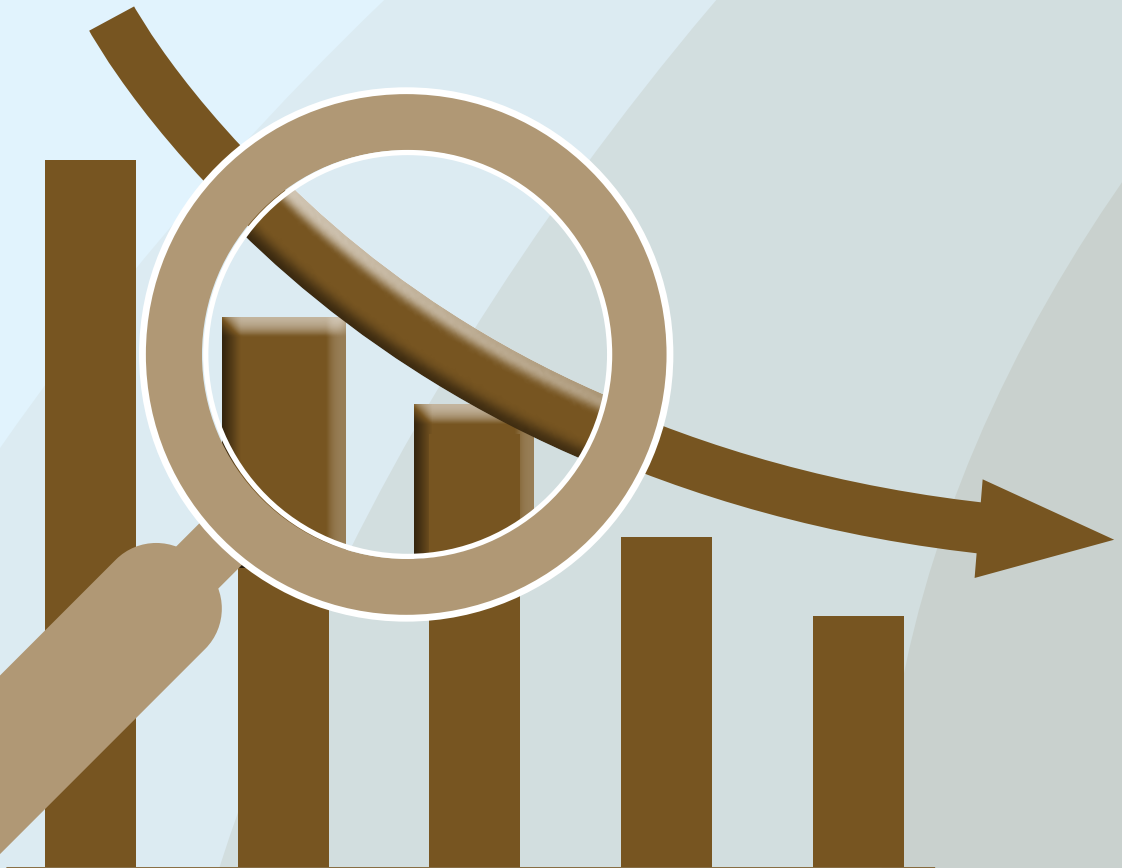

निर्वाचन परिणाम २०७९

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको
अवस्थाको तथ्याङ्क विश्लेषण

निर्वाचन परिणाम २०७९

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको
अवस्थाको तथ्याङ्क विश्लेषण

DIGNITY
INITIATIVE

निर्वाचन परिणाम २०७९

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थाको तथ्याङ्क विश्लेषण

लेखक

जेबी विश्वकर्मा

अनुसन्धाता

रूप सुनार

अर्जुन बहादुर विक

मञ्जिता परियार

प्रकाशन मिति

वि.सं. २०८०

सर्वाधिकार © डिग्निटी इनिशियटिभ

प्रकाशक

डिग्निटी इनिशियटिभ

काठमाडौँ-३२, अनामनगर

काठमाडौँ, नेपाल

सम्पर्क नः ०१-५७०५०९९

इमेल: info@dignityinitiatives.org

वेबसाइट: www.dignityinitiatives.org

यस संस्थाको पूर्व स्वीकृतिबिना यो तथ्याङ्क पुस्तिकालाई वा यसको कुनै अंशलाई बौद्धिक तथा शैक्षिक प्रयोजनबाहेक व्यापारिक वा अन्य प्रयोजनको लागि पुनः उत्पादन एवम मुद्रण गर्न वा कुनै पनि मध्यमबाट प्रयोगमा ल्याउन पाइने छैन । बौद्धिक वा शैक्षिक प्रयोजनका सन्दर्भमा भने स्रोत खुलाई आवश्यक अंश साभार गरी प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

परिचय

आवधिक निर्वाचनलाई लोकतन्त्रको आधारस्तम्भ मानिन्छ । यस्ता निर्वाचनबाट जनताले राज्यको नीति निर्माण गर्ने तहमा आफ्नो प्रतिनिधि निर्वाचित गरेर पठाउँछन् । यसरी निर्वाचित भएका जनप्रतिनिधिको मुख्य काम देश र जनताका आवश्यकतालाई ध्यानमा राखेर कानून, नीति, नियम र कार्यक्रम निर्माण गर्नु हो । यसका साथै संविधान र कानूनमा भएका व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी जनताको सेवा गर्नु निर्वाचित जनप्रतिनिधिको दायित्व हो ।

नेपालमा लामो समयदेखि राज्यका मुख्य नीति निर्माण गर्ने तहमा खसआर्य समुदायको दबदबा रहँदै आएको छ । यसैगरी लैङ्गिकरूपमा पुरुषको वर्चस्व छ । आदिवासी जनजाति, मधेसी, दलित, थारू, मुस्लिम र अन्य सीमान्तीकृत समुदाय भने सधैं बहिष्करणमा पारिँदै आएका छन् । त्यसैले राज्यका नीति निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने निकायमा सबै समुदायको कम्तीमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने मागसहित लामो समयदेखि विभिन्न किसिमका सामाजिक-राजनीतिक आन्दोलन भए । तिनै आन्दोलनका कारण सीमान्तीकृत समुदायको समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्थाका लागि संवैधानिकरूपमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्त अवलम्बन गरिएको छ । तर, यो सिद्धान्तको प्रभावकारी कार्यान्वयन भने हुन सकेको छैन ।

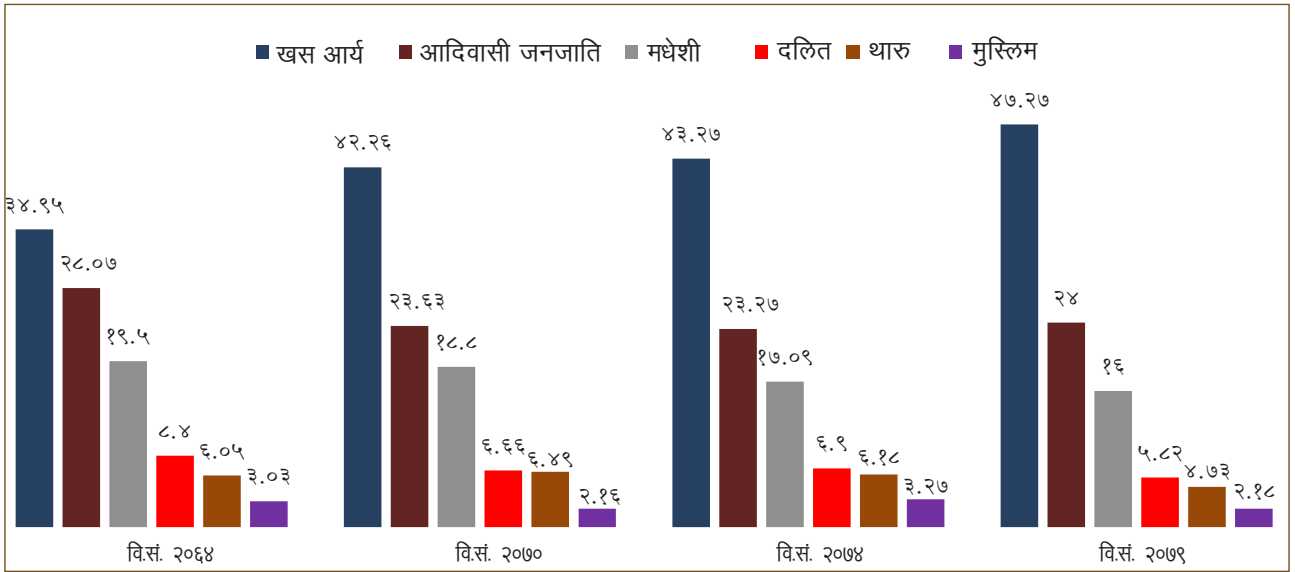
२०७९ मा सम्पन्न निर्वाचनमार्फत प्रतिनिधिसभामा २७५ जना सांसद र सात प्रदेशमा ५५० जना प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचित भएका छन् । ती जनप्रतिनिधि मिश्रित निर्वाचन प्रणालीअनुरूप पहिलो हुने निर्वाचित हुने र समानुपातिक प्रणालीमार्फत निर्वाचित भएका हुन् । यसैगरी ७५३ ओटा स्थानीय तहमा २९३ मेयर/उपमेयर, ४६० गाउँपालिका अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, ६ हजार ७४३ वडा अध्यक्षसहित ३५ हजार ९७ जना जनप्रतिनिधि निर्वाचित भएका छन् । यसरी निर्वाचित भएका जनप्रतिनिधिको जातजाति र लैङ्गिक अवस्थाबारे बिस्तृत र खण्डीकृत तथ्याङ्क सार्वजनिकरूपमा उपलब्ध छैन ।

डिग्नटी इन्सियटिभले प्रतिनिधिसभा, प्रदेशसभा र स्थानीय तहमा लैङ्गिक र सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थाको तस्वीर देखिने गरी २०७९ मा सम्पन्न निर्वाचनको बिस्तृत र खण्डीकृत तथ्याङ्कसहित निर्वाचन परिणाम २०७९ : लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थाको तथ्याङ्क विश्लेषण तयार पारेको छ । निर्वाचन परिणामको यो तथ्याङ्क विश्लेषण राजनीतिक पार्टी, नीति निर्माता, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्रमा क्रियाशील व्यक्ति तथा सामाजिक संघसंगठनलाई उपयोगी हुने विश्वास गरिएको छ ।

निर्वाचन परिणाम २०७९

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थाको तथ्याङ्क विश्लेषण

चित्र नं. १ : बिगत चारवटा निर्वाचन परिणाम र विभिन्न जातजातिका प्रतिनिधित्वको अवस्था

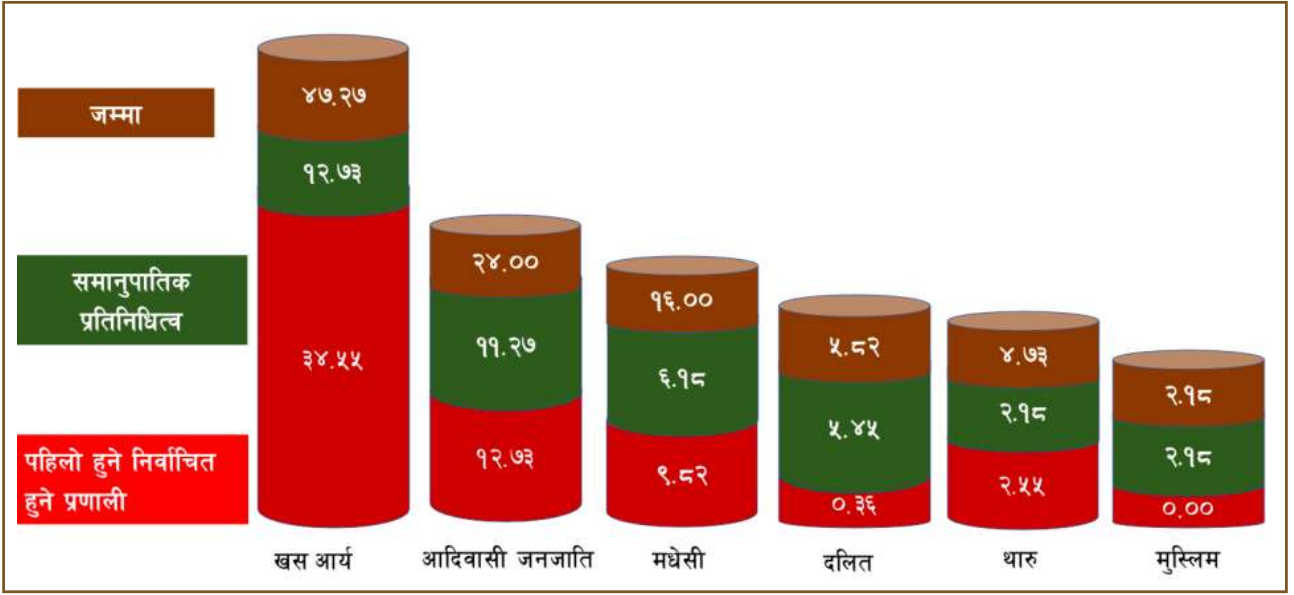
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

तालिका नं. १ : विभिन्न जातजातिबाट पहिलो हुने निर्वाचित हुने र समानुपातिक प्रतिनिधित्व प्रणालीबाट प्रतिनिधिसभामा निर्वाचित सदस्य संख्या

जातजाति	पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणाली		जम्मा (प्रतिशत)	समानुपातिक प्रतिनिधित्व प्रणाली		जम्मा (प्रतिशत)	जम्मा		जम्मा (प्रतिशत)
	पुरुष	महिला		पुरुष	महिला		पुरुष	महिला	
खस आर्य	९१	४	९५ (५७.५८)	८	२७	३५ (३१.८२)	९९	३१	१३० (४७.२७)
आदिवासी जनजाति	३३	२	३५ (२१.२१)	५	२६	३१ (२८.१८)	३८	२८	६६ (२४.००)
मधेशी	२५	२	२७ (१६.३६)	४	१३	१७ (१५.४५)	२९	१५	४४ (१६.००)
दलित	१		१ (०.६१)	७	८	१५ (१३.६४)	८	८	१६ (५.८२)
थारु	६	१	७ (४.२४)	१	५	६ (५.४५)	७	६	१३ (४.७३)
मुस्लिम				३	३	६ (५.४५)	३	३	६ (२.१८)
कुल	१५६	९		२८	८२		१८४	९१	२७५
प्रतिशत	९४.५५	५.४५	१००.००	२५.४५	७४.५५	११० (१००.००)	६६.९१	३३.०९	१००.००

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. २ : प्रतिनिधिभा निर्वाचन परिणाम र समुदायगत प्रतिनिधित्वको अवस्था

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

तालिका नं. २ : प्रतिनिधिसभामा विभिन्न जातजातिका प्रतिनिधित्व, २०७९

राजनितिक पार्टी	खस आर्य (प्रतिशत)	आदिवासी जनजाति (प्रतिशत)	मधेसी (प्रतिशत)	दलित (प्रतिशत)	थारु (प्रतिशत)	मुस्लिम (प्रतिशत)	जम्मा (प्रतिशत)
नेपाली कांग्रेस	५३ (५९.५५)	१७ (१९.१०)	१० (११.२४)	५ (५.६२)	३ (३.३७)	१ (१.१२)	८९ (१००.००)
नेकपा (एमाले)	३५ (४४.८७)	२१ (२६.९२)	१२ (१५.३८)	६ (७.६९)	३ (३.८५)	१ (१.२८)	७८ (१००.००)
नेकपा (माओवादी केन्द्र)	१३ (४३.३३)	११ (३६.६७)	१ (३.३३)	२ (६.६७)	२ (६.६७)	१ (३.३३)	३० (१००.००)
नेकपा (एकीकृत समाजवादी)	६ (६०.००)	३ (३०.००)			१ (१०.००)		१० (१००.००)
राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	१० (५०.००)	४ (२०.००)	२ (१०.००)	२ (१०.००)	१ (५.००)	१ (५.००)	२० (१००.००)
राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	८ (५७.१४)	४ (२८.५७)	१ (७.१४)	१ (७.१४)			१४ (१००.००)
जनता समाजवादी पार्टी	३ (२५.००)	२ (१६.६७)	६ (५०.००)			१ (८.३३)	१२ (१००.००)
जनमत पार्टी	१ (१६.६७)	२ (३३.३३)	२ (३३.३३)			१ (१६.६७)	६ (१००.००)
लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी			४ (१००.००)				४ (१००.००)
नागरिक उन्मुक्ति पार्टी		१ (३३.३३)			२ (६६.६७)		३ (१००.००)
नेपाल समाजवादी पार्टी			२ (१००.००)				२ (१००.००)
राष्ट्रिय जनमोर्चा	१ (१००.००)						१ (१००.००)
नेपाल मजदुर किसान पार्टी		१ (१००.००)					१ (१००.००)
स्वतन्त्र			४ (८०.००)		१ (२०.००)		५ (१००.००)
जम्मा	१३० (४७.२७)	६६ (२४.००)	४४ (१६.००)	१६ (५.८२)	१३ (४.७३)	६ (२.१८)	२७५ (१००.००)

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

तालिका नं. ३ : सात प्रदेशसभामा दलित प्रतिनिधित्वको अवस्था

पार्टी	पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणाली		जम्मा	समानुपातिक प्रतिनिधित्व प्रणाली			जम्मा		जम्मा
	पुरुष	महिला		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
नेपाली कांग्रेस				१	४	५	१	४	५
नेकपा (एमाले)	१		१	३	२	५	४	२	६
नेकपा (माओवादी केन्द्र)				१	१	२	१	१	२
राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी				२	१	३	२	१	२
राष्ट्रिय प्रजातान्त्रिक पार्टी					१	१			
जम्मा	१	-	१	७	९	१६	८	८	१५

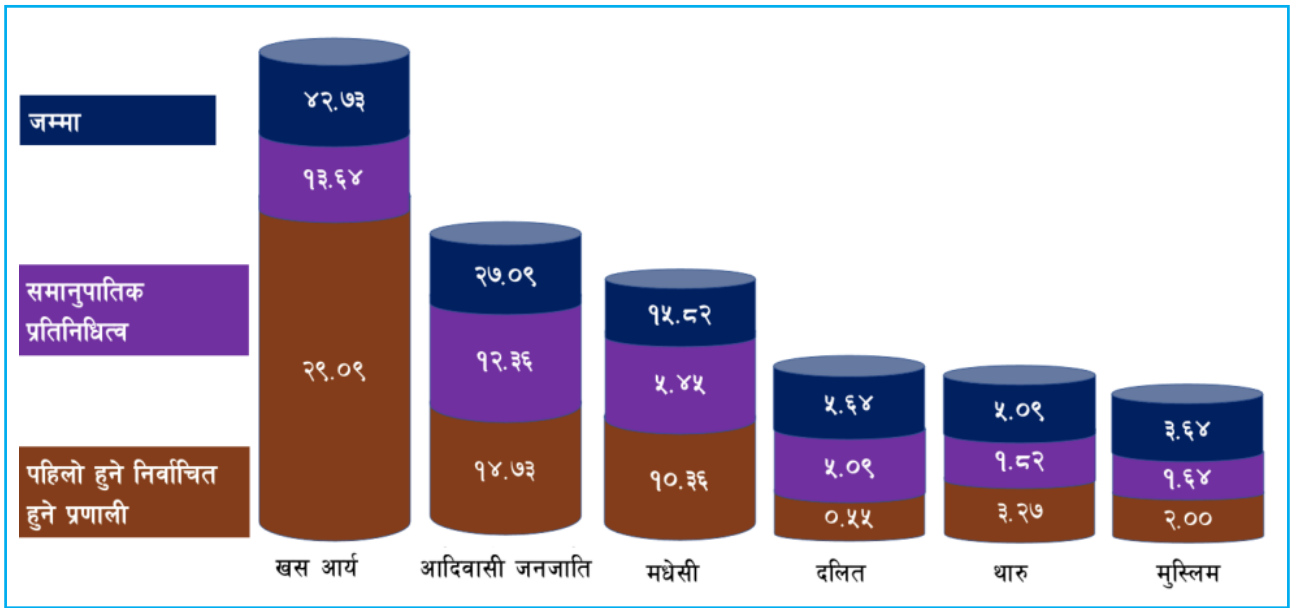
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

तालिका नं. ४ : सातआठै प्रदेशसभामा विभिन्न जातजातिको प्रतिनिधित्वको अवस्था

जातजाति	पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणाली		जम्मा	समानुपातिक प्रतिनिधित्व प्रणाली		जम्मा	जम्मा		जम्मा	प्रतिशत
	पुरुष	महिला		पुरुष	महिला		पुरुष	महिला		
खस आर्य	१५५	५	१६०	१३	६२	७५	१६८	२३५	२३५	४२.७३
आदिवासी जनजाति	७५	६	८१	९	५९	६८	८४	१४९	१४९	२७.०९
मधेसी	५५	२	५७	६	२४	३०	६१	७८	८७	१५.८२
दलित	२	१	३	४	२४	२८	६	३१	३१	५.६४
थारू	१८		१८	१	९	१०	१९	२८	२८	५.०९
मुस्लिम	११		११	१	८	९	१२	२०	२०	३.६४
जम्मा	३१६	१४	३३०	३४	१८६	२२०	३५०	२००	५५०	
प्रतिशत	९५.७६	४.२४	१००.००	१५.४५	८४.५५	१००.००	६३.६४	३६.३६	१००.००	१००.००

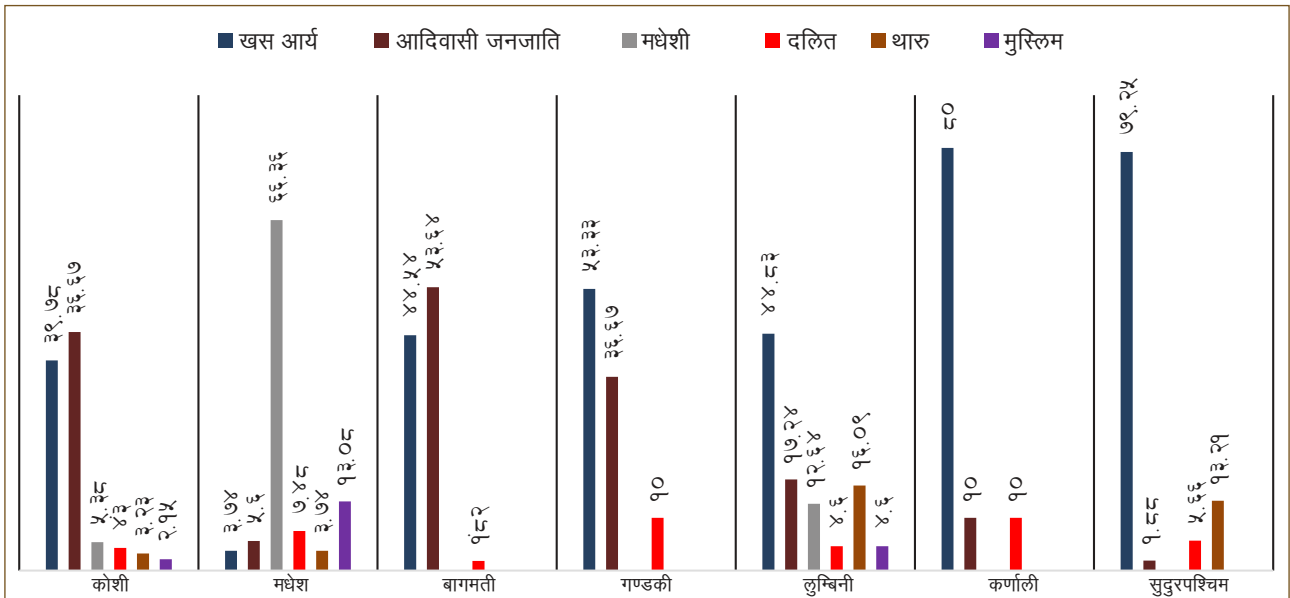
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. ३ : प्रदेशसभाको निर्वाचन परिणाम र समुदायगत प्रतिनिधित्वको अवस्था

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

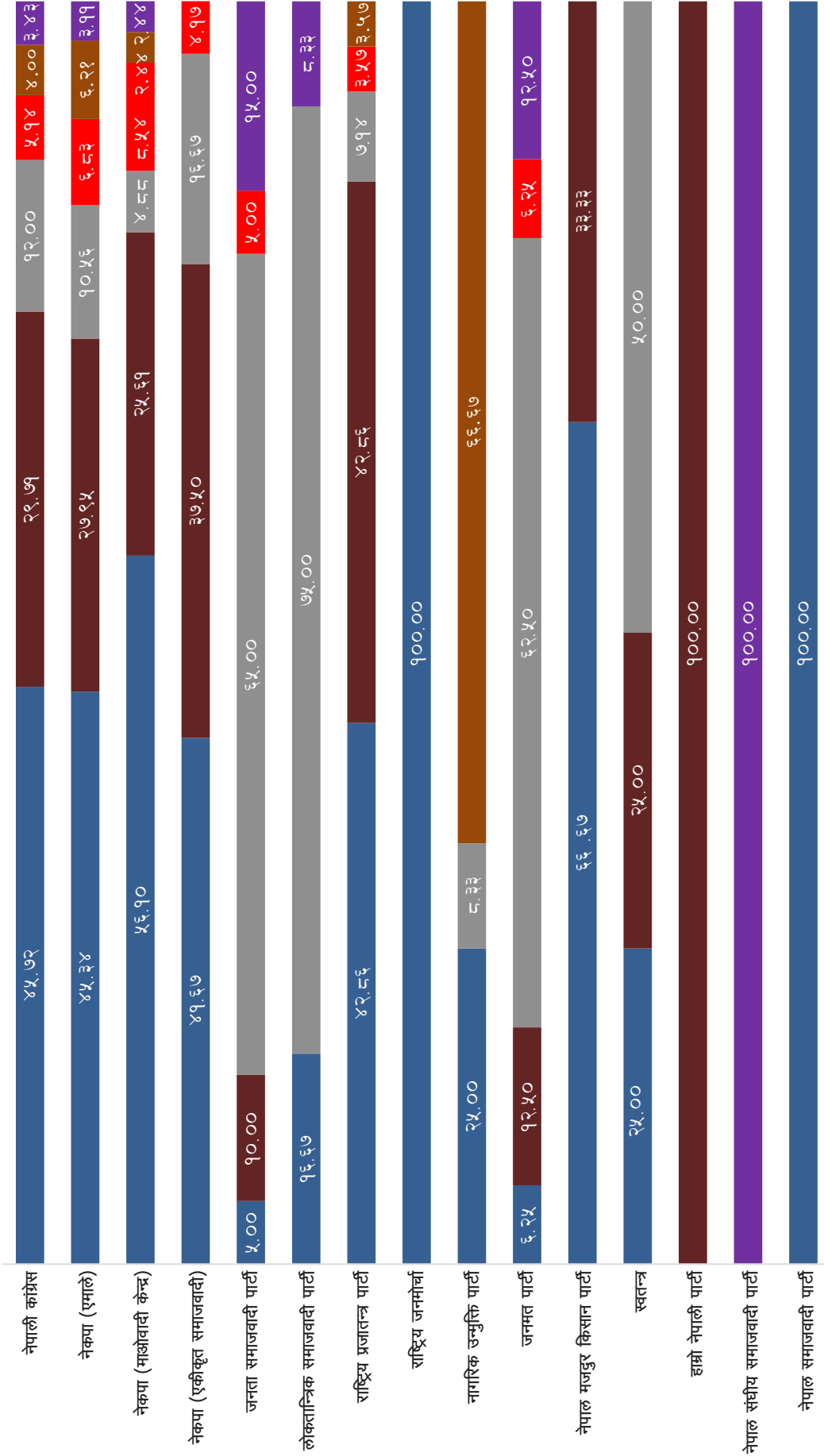
चित्र नं. ४: सात प्रदेशसभामा विभिन्न जातजातिको प्रतिनिधित्वको अवस्था

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

चित्र ५ : पार्टीगत रूपमा सात प्रदेश सभामा विभिन्न जातजातिको दलगत प्रतिनिधित्व

■ खस आर्य ■ आदिवासी जनजाति ■ मधेसी ■ दलित ■ थारु ■ मुस्लिम

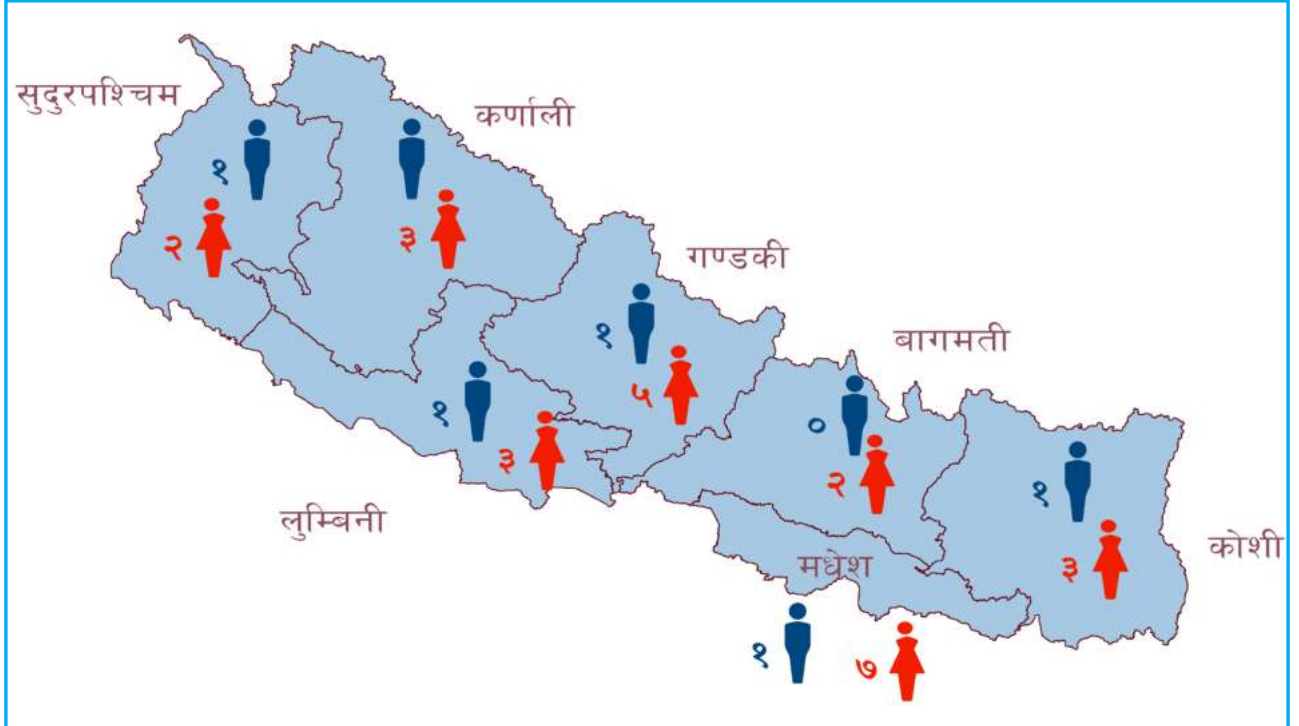
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिशिएटिव २०७९

तालिका नं. ५ : प्रदेशसभा तहमा दलित प्रतिनिधित्वको अवस्था

प्रदेश	पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणाली		जम्मा	समानुपातिक प्रणाली			जम्मा		जम्मा
	पुरुष	महिला		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
कोशी				१	३	४	१	३	४
मधेश प्रदेश	१		१		७	७	१	७	८
बागमती प्रदेश					२	२		२	२
गण्डकी प्रदेश		१	१	१	४	५	१	५	६
लुम्बिनी प्रदेश				१	३	४	१	३	४
कर्णाली प्रदेश	१		१		३	३	१	३	४
सुदुरपश्चिम प्रदेश				१	२	३	१	२	३
जम्मा	२	१	३	४	२४	२८	६	२५	३१

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

चित्र ६ : सात प्रदेशसभामा दलित प्रतिनिधित्व अवस्था

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

तालिका नं. ६ : ७५३ स्थानीय सरकारमा विभिन्न जातजातिको समग्र प्रतिनिधित्वको अवस्था

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
खस आर्य	८३५६	३२१५	११५७१	३२.९७
आदिवासी जनजाति	६५७	२५७१	९१४८	२६.०६
मधेसी	३१५६	११४५	४३०१	१२.२५
दलित	८६५	६८५३	७७१८	२१.९९
थारू	९५६	४७३	१४२९	४.०७
मुस्लिम	७२२	२०८	९३०	२.६५
जम्मा	२०६३२	१४४६६५	३५०९७	
प्रतिशत	५८.७९			१००.००

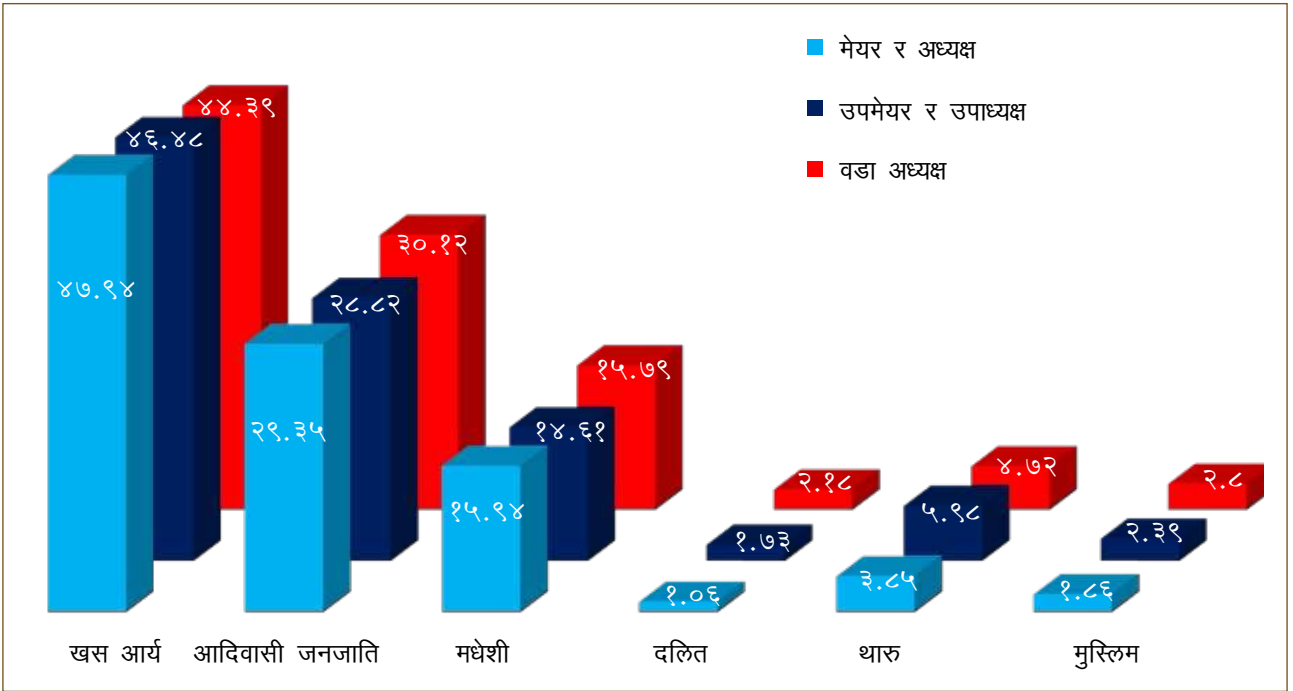
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

तालिका नं. ७: स्थानीय तहमा प्रमुख पदमा विभिन्न जातजातिको प्रतिनिधित्वको अवस्था

जातजाति	मेयर / अध्यक्ष			उपमेयर / उपाध्यक्ष			वडा अध्यक्ष		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
खस आर्य	३४६	१५	३६१ (४७.९४)	१०३	२४७	३५० (४६.४८)	२९६८	२५	२९९३ (४४.३९)
आदिवासी जनजाति	२१४	७	२२१ (२९.३५)	६८	१४९	२१७ (२८.८२)	२००५	२६	२०३१ (३०.१२)
मधेसी	११८	२	१२० (१५.९४)	७	१०३	११० (१४.६१)	१०५६	९	१०६५ (१५.७९)
दलित	८	०	८ (१.०६)	२	११	१३ (१.७३)	१४५	२	१४७ (२.१८)
थारू	२८	१	२९ (३.८५)	२	४३	४५ (५.९८)	३१३	५	३१८ (४.७२)
मुस्लिम	१४	०	१४ (१.८६)	३	१५	१८ (२.३९)	१८७	२	१८९ (२.८०)
जम्मा	७२८	२५	७५३	१८५	५६८	७५३	६६७४	६९	६७४३
प्रतिशत	९६.६८	३.३२	१००.००	२४.५७	७५.४३	१००.००	९९.०१	१.०२	१००.००

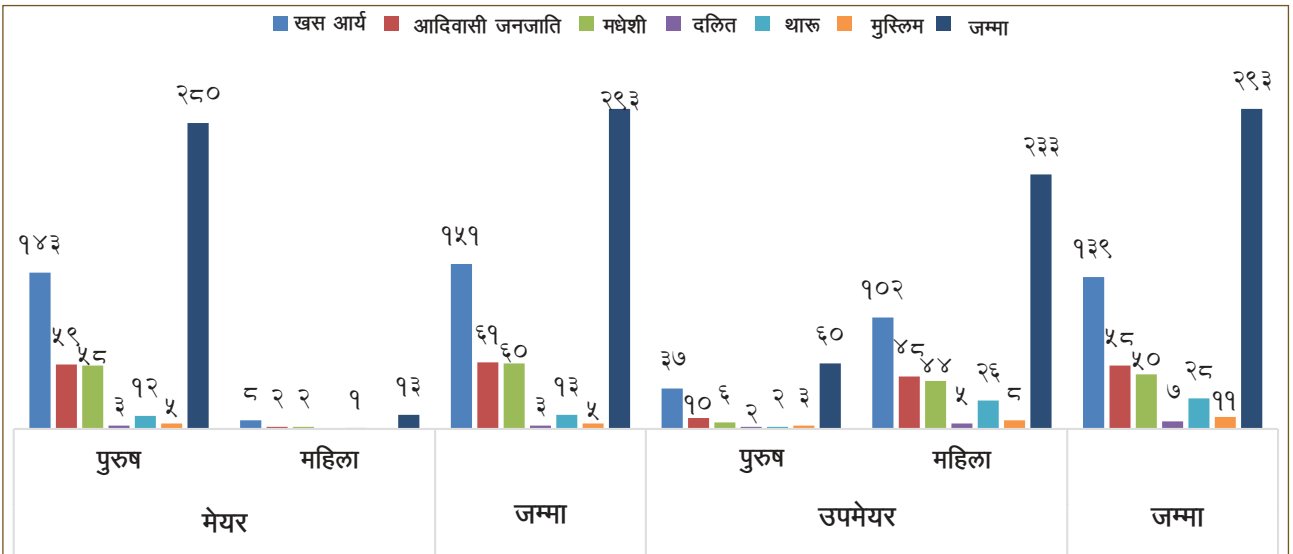
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. ७ : स्थानीय तहको प्रमुख पदमा विभिन्न जातजातिको प्रतिनिधित्वको अवस्था

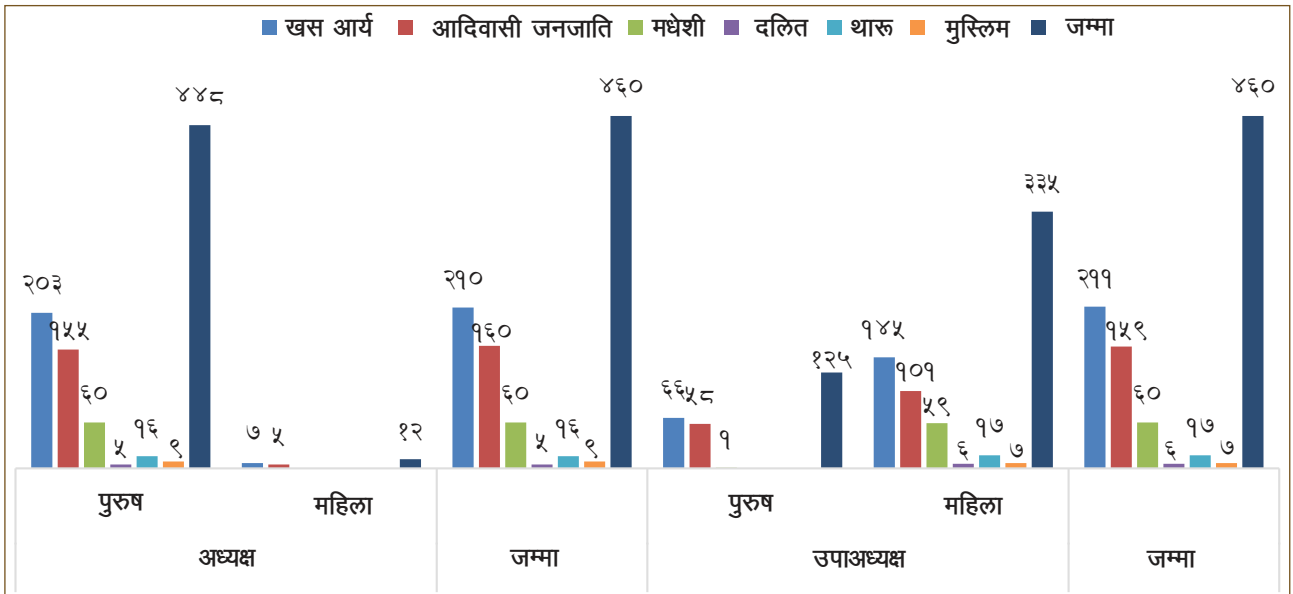
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. ८ : नगरपालिकाको मेयर र उपमेयर पदमा निर्वाचित पदाधिकारीको लैङ्गिक र जातीय प्रतिनिधित्व

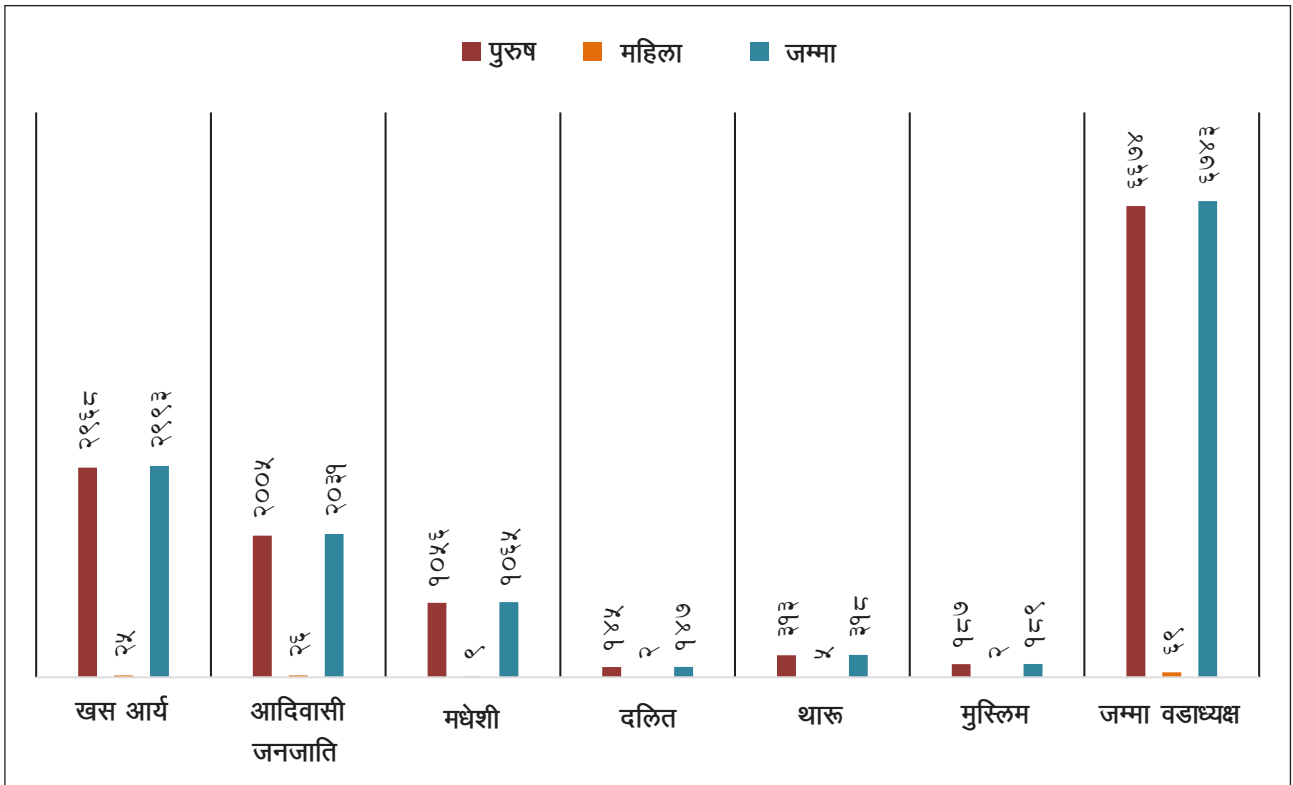
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. ८: गाउँपालिकाको अध्यक्ष र उपाध्यक्ष पदमा निर्वाचित पदाधिकारीको लैङ्गिक र समुदायगत प्रतिनिधित्वको अवस्था

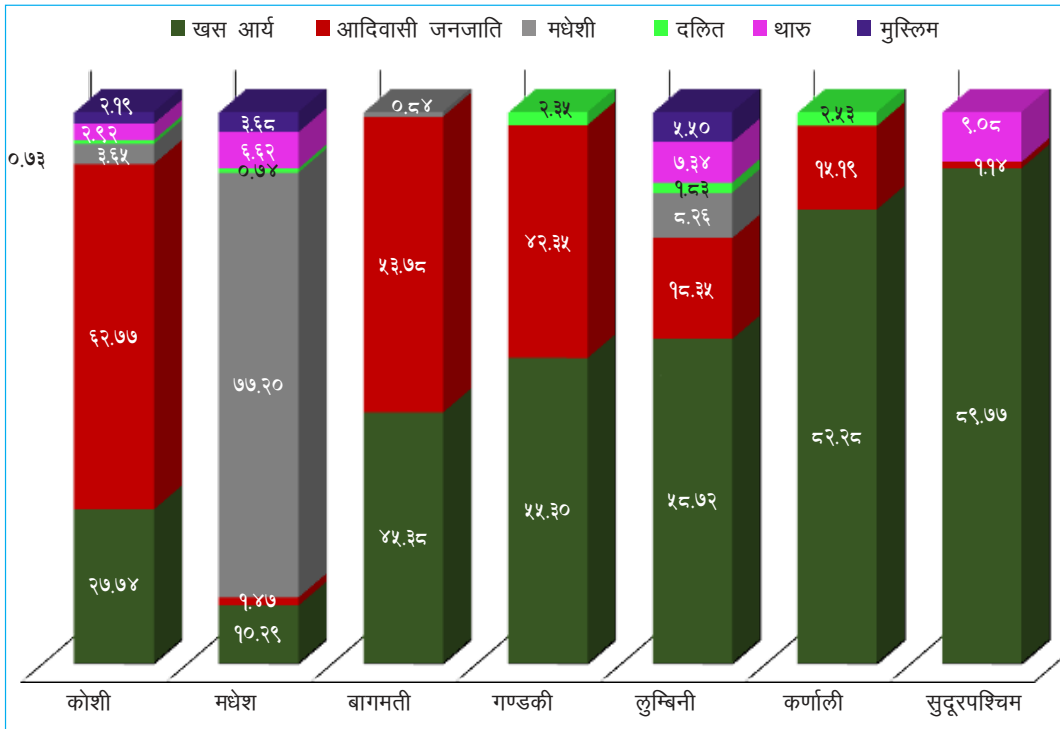
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. ९ : स्थानीय वडा अध्यक्ष पदमा निर्वाचित पदाधिकारीको लैङ्गिक र समुदायगत प्रतिनिधित्वको अवस्था

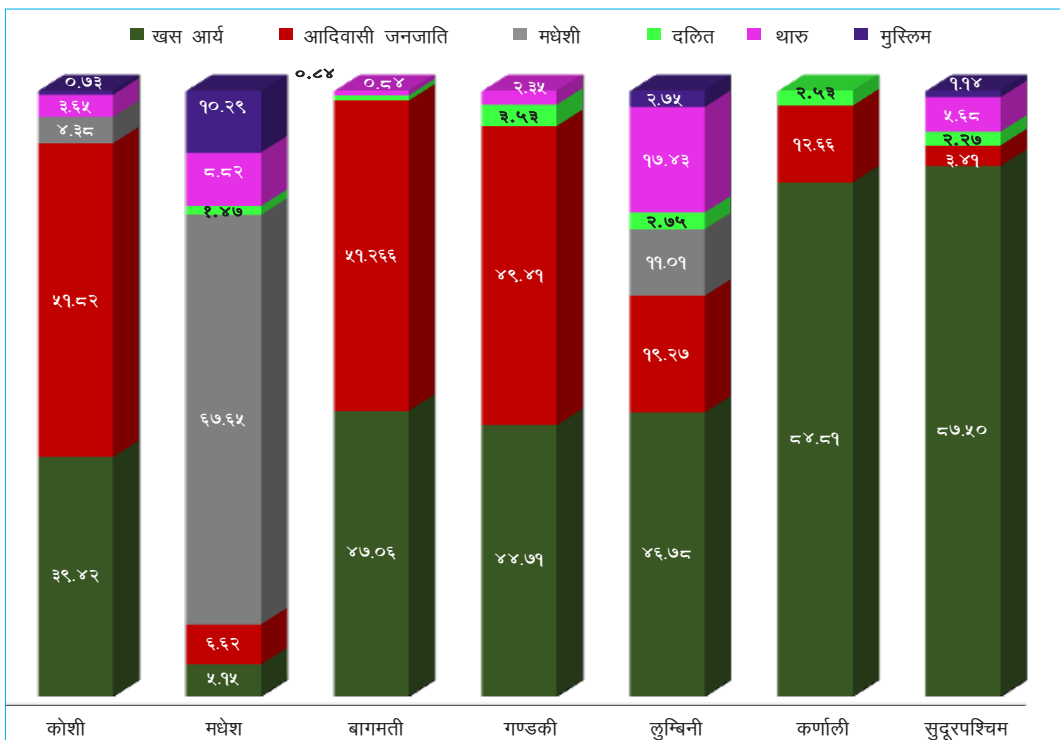
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. १० : सात प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहको मेयर र गाउँपालिका अध्यक्षमा निर्वाचित पदाधिकारीमा विभिन्न समुदायको प्रतिनिधित्वको अवस्था

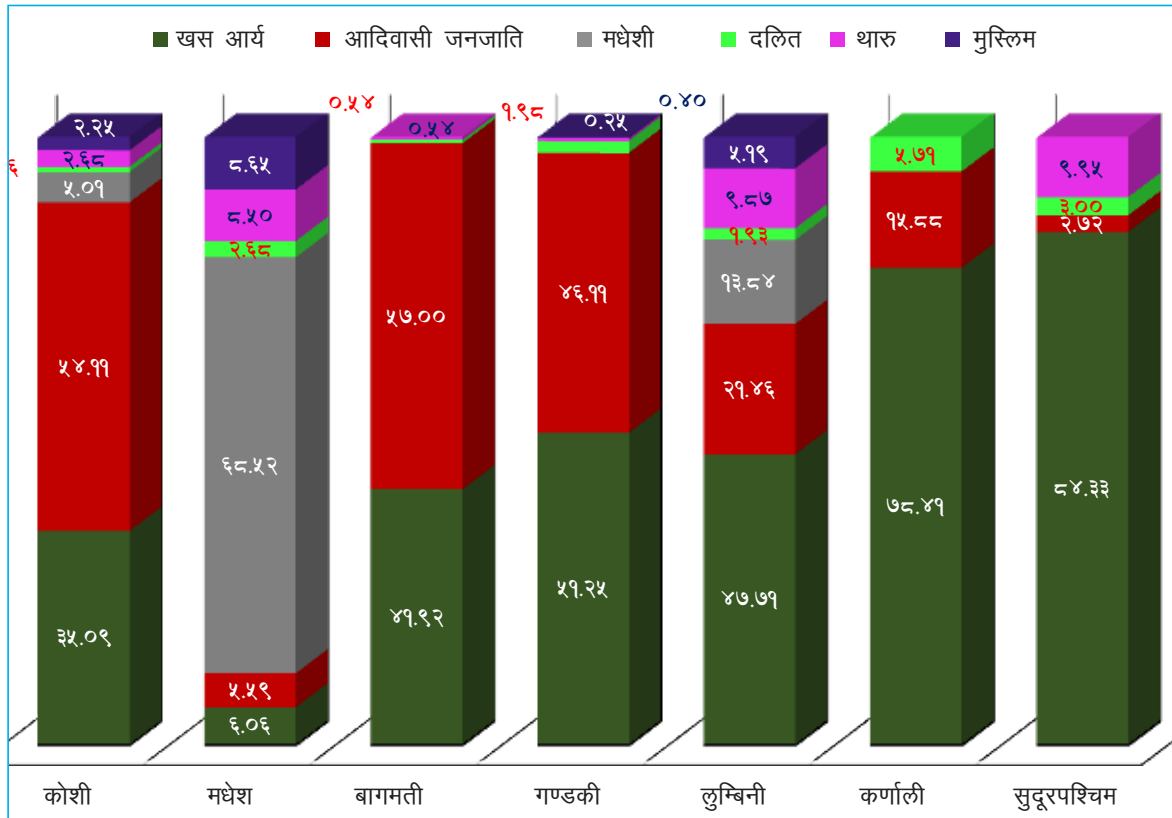
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. ११ सातप्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहको उप-मेयर र गाउँपालिका उपाध्यक्षमा निर्वाचित पदाधिकारीमा विभिन्न समुदायको प्रतिनिधित्वको अवस्था

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. १२ : सात प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहको वडा अध्यक्षमा निर्वाचित पदाधिकारीमा विभिन्न समुदायको प्रतिनिधित्वको अवस्था

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिस्टिभ २०७९

तालिका ८ : सातै प्रदेशको स्थानीय तहमा प्रदेशगत दलित प्रतिनिधित्व

प्रदेश	मेयर		उपमेयर		जम्मा		वडा अध्यक्ष		जम्मा		उपाध्यक्ष		जम्मा		सदस्य		जम्मा		जम्मा	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
कोशी					-		१				-		१०		४४	११६४	१२०८	५५	११६४	१२१९
मधेश	१			१	१		-		१		१	३३	३४	१८०	१३५६	१५३६	२१४	१३५९	१५७३	
बागमती				१	१		-					६	६	२९	१०९५	२७४४	३६	१०९५	११३१	
गण्डकी	१		१	१	१		१	१	२	२	१४	१	१९	६९	७५२	८२१	८६	७५५	८४१	
लुम्बिनी				१	१		२	२	२	२	१९		१९	१०८	१००६	१११४	१२९	१००९	११३८	
कर्णाली	१			२	२		१				४१		४१	१५६	७२१	१९३५	१९९	७२३	९२२	
सुदूरपश्चिम				१	१			१	१	१	२२		२२	१२४	७४६	८७०	१४६	७४८	८९२	
जम्मा	३	-	३	२	५	७	५	-	४	६	९४५	२	१४७	७१०	६८४०	७५५०	८६५	६८५३	७७१८	

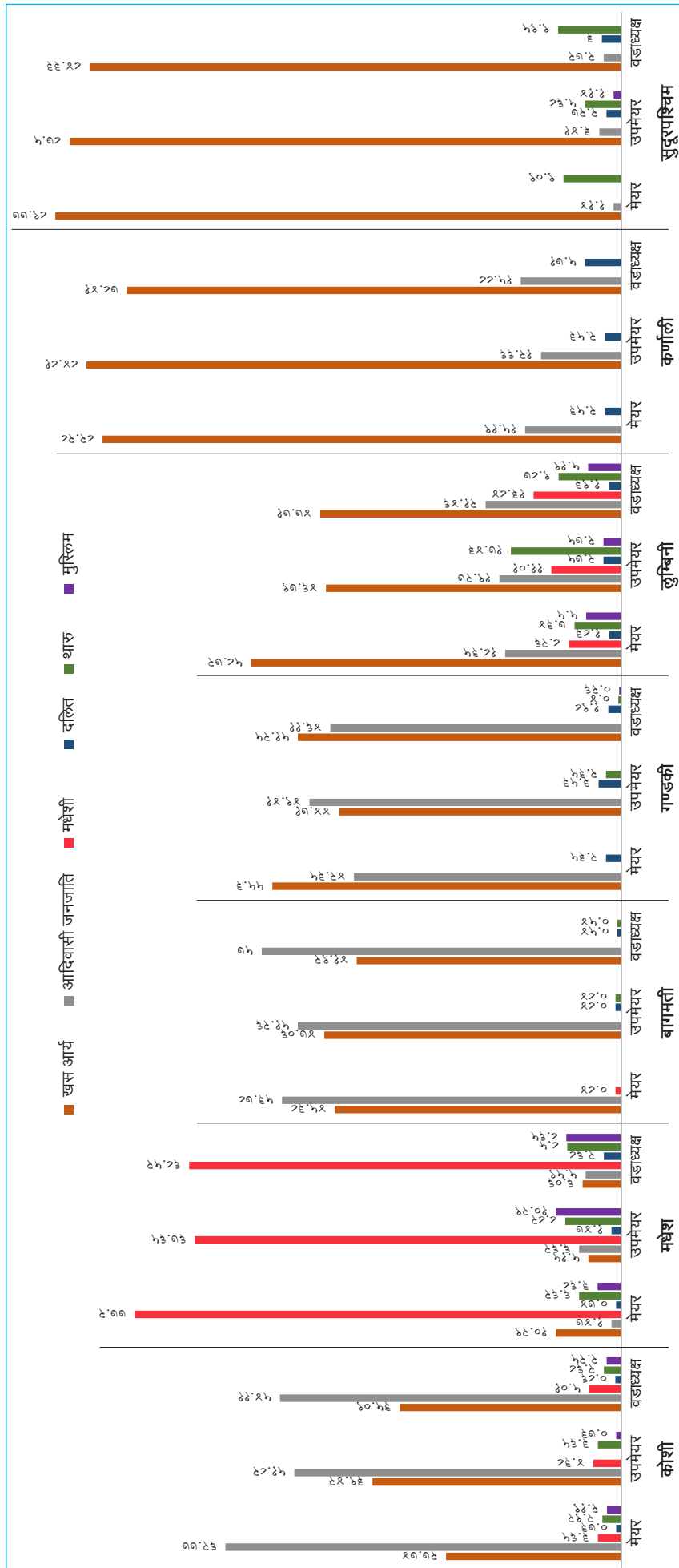
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिसिएटिभ २०७९

तालिका नं. ९ : २०७४ र २०७९ स्थानीय तहका प्रमुख पदमा दलितको प्रतिनिधित्वको अवस्थामा भिन्नता

तह	स्थानीय निर्वाचन २०१७		स्थानीय निर्वाचन २०२२		भिन्नताहरू
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	
मेयर	६		३		-३
उपमेयर	१	१०	२	५	-४
अध्यक्ष	१		५		४
उपाध्यक्ष	१	१६	६	६	-११
वडा अध्यक्ष	१३९		१४५	२	८
जम्मा	१४८	२६	१५५	१३	-६

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिसिएटिभ २०७९

चित्र नं. १३ : सातऔटै प्रदेशअन्तर्गत स्थानीय तहमा विभिन्न जातजातिको प्रतिनिधित्वको अवस्था

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिभिनि इन्सिस्टिभ २०७९

तालिका नं. १० : ७५३ स्थानीय सरकारको पालिकातहमा लैङ्गिक र जातजातिको प्रतिनिधित्वको अवस्था

जातजाति	मेयर र अध्यक्ष		उपमेयर र उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		सदस्य		जम्मा		जम्मा	प्रतिशत
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
खस आर्य	३४६	१५	१०३	२७४	२९६८	२५	५२	९९६	३४६९	१२८३	४७५२	३५.४०
आदिवासी जनजाति	२१५	६	६८	१४९	२००५	२६	३४८	९९९	२६३६	११००	३७३६	२७.८३
मधेसी	११८	२	७	१०३	१०५६	९	२३८	३७८	१४१९	४९२	१९११	१४.२३
दलित	८	०	२	११	१४५	२	८५२	११७१	१००७	११८४	२१९१	१६.३२
थारु	२८	१	२	४३	३१३	५	१६	१३५	३५९	१८४	५४३	४.०४
मुस्लिम	१४	०	२	१	१८७	२	१७	५४	२२०	७२	२९२	२.१८
जम्मा	७२९	२४	१८४	५६९	६६७४	६९	१५२३	३६५३	९११०	४३१५	१३४२५	१००.००
प्रतिशत	९६.८१	३.१९	२४.४४	७.५६	९९.०१	१.०२	२९.४२	७०.५८	६७.८६	६३.२.१४		

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटी इनिशिएटिभ २०७९

तालिका नं. ११: प्रदेशगत रूपमा स्थानीय पालिका स्तरमा दलितको प्रतिनिधित्वको अवस्था

प्रदेश	मेयर र अध्यक्ष		उपमेयर र उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		सदस्य		जम्मा		जम्मा	प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला			
कोशी प्रदेश	१				१०			८८	२०२	९९	२०२	३०१	१३.७४
मधेश प्रदेश	१		२	३३	३३	१	८९	२०५	१२३	२०८	३३१	१५.११	
बागमती प्रदेश			१	६	६		११३	१७८	१२०	१७८	२९८	१३.६०	
गण्डकी प्रदेश	२		१	२	१४	१	८७	१३५	१०४	१३८	२४२	११.०५	
लुम्बिनी प्रदेश	२		३	१९	१९		१५९	१७२	१८०	१७५	३५५	१६.२०	
कर्णाली प्रदेश	२		२	४१	४१		१५६	१४९	१९९	१५१	३५०	१५.९७	
सुदूरपश्चिम प्रदेश			२	२	२२		१६०	१३०	१८२	१३२	३१४	१४.३३	
जम्मा	८		२	११	१४५	२	८५२	११७१	१००७	११८४	२१९१	१००.००	

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटी इनिशिएटिभ २०७९

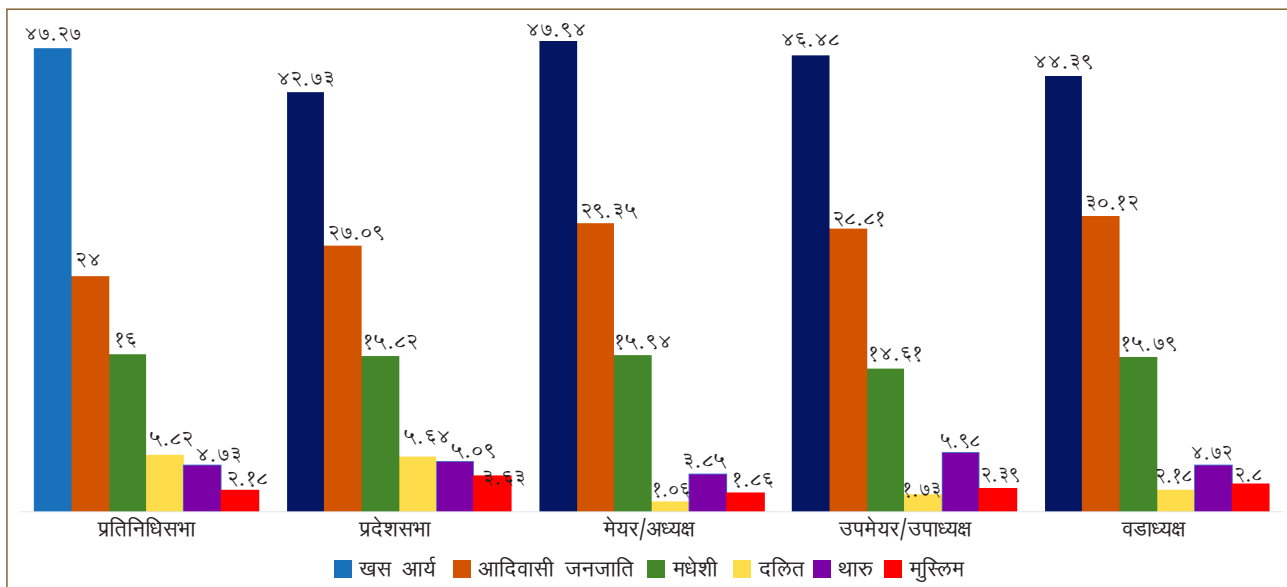
नोट : सबै प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहमा विभिन्न जातजाति र लिङ्गको प्रतिनिधित्वको बिस्तृत तथ्याङ्क अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ ।

तलिका नं. १२ : ७७ जिल्ला समन्वय समितिमा लैङ्गिक र जातीय प्रतिनिधित्वको अवस्था

जातजाति	अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		सदस्य		महिला सदस्य	दलित तथा अल्पसंख्यक समुदायका सदस्य		जम्मा		जम्मा	प्रतिशत
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
							पुरुष					महिला	
खसआर्य	४२	३	१९	१९	११७	३	८७			१७८	११२	२९०	४२.०९
आदिवासी जनजाति	१६	१	१३	६	७०		५२	१		११३	६०	१७३	२५.११
मधेसी	९		६	२	१९		१५	१		३७	१८	५५	७.९८
दलित	५		५	५	३		६२	४३		२८	१०९	१३७	१९.८८
थारु	१			२	४	३	१२			५	१७	२२	३.१९
मुस्लिम					८	१	३			८	४	१२	१.७४
जम्मा	७३	४	४३	३४	२२१	७	२३०	४५	३२	३६९	३२०	६८९	१००.००

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटल इनिशिएटिभ २०७९

चित्र नं. १४ : राज्यका प्रमुख नीति-निर्माण गर्ने निकायमा विभिन्न जातजातिको प्रतिनिधित्वको अवस्था

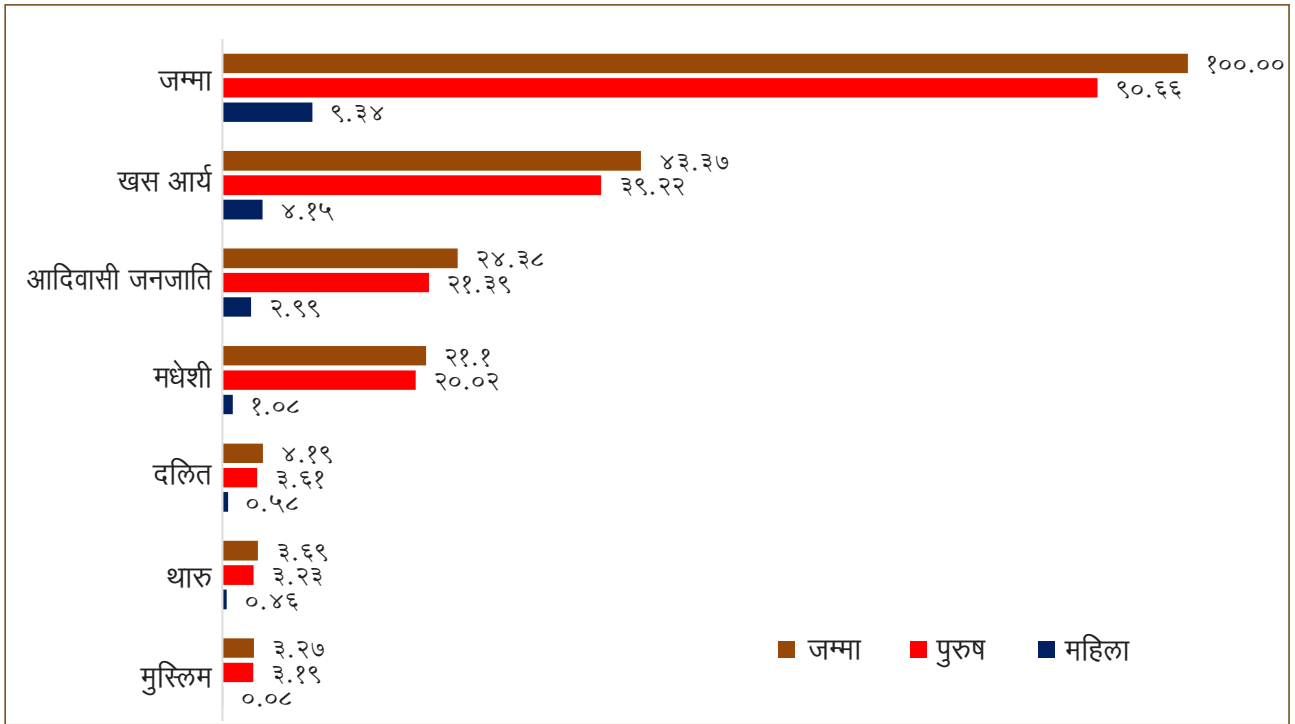
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिस्टिभ २०७९

तालिका १३ : विभिन्न राजनीतिक दलको केन्द्रीय समितिमा दलित प्रतिनिधित्व

राजनीतिक पार्टी	केन्द्रीय समिति	दलित प्रतिनिधित्व (प्रतिशत)
नेपालीकांग्रेस	१४८	११ (७.४३)
नेकपा (एमाले)	३०१	२० (६.६४)
नेकपा (माओवादी-केन्द्र)	२३६	२३ (९.७४)
नेकपा (एकीकृत समाजवादी)	३३५	१७ (५.०७)
राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	४०	३ (७.५)
जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	४४६	१९ (४.२६)
लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी	२१५	१० (४.६५)

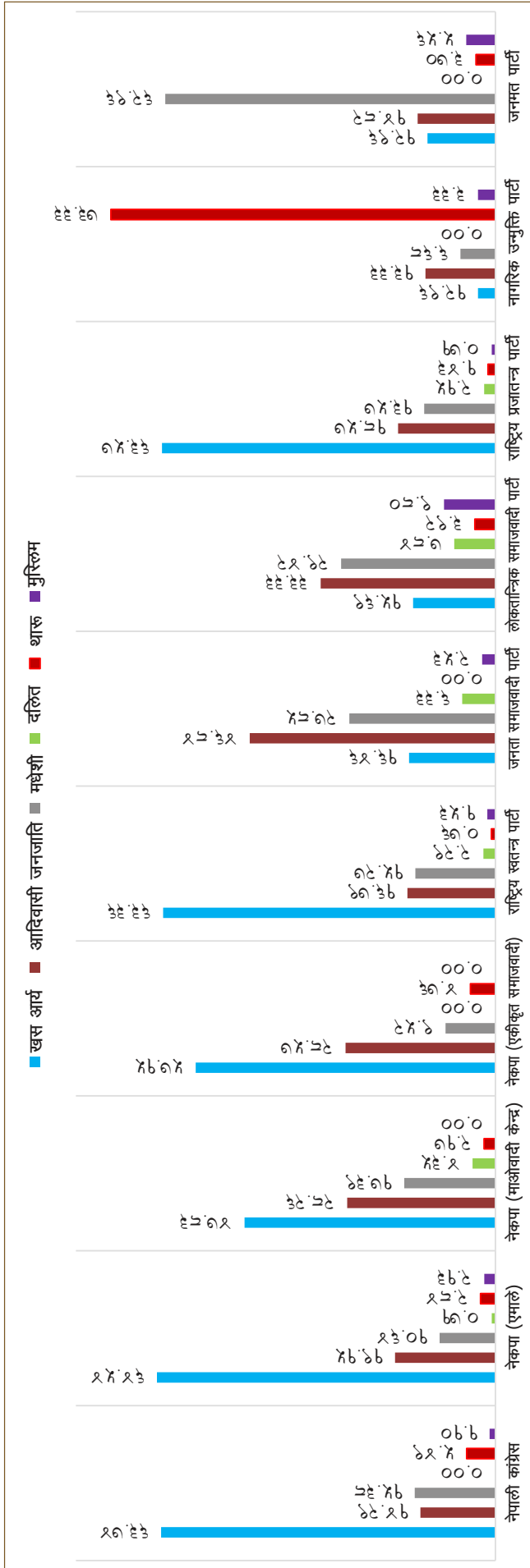
स्रोत : डिग्नटी इन्सिस्टिभ, २०२२

चित्र नं. १५ : प्रतिनिधिसभा, २०७९ को पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणालीअन्तर्गत विभिन्न जातजातिका उमेदवार

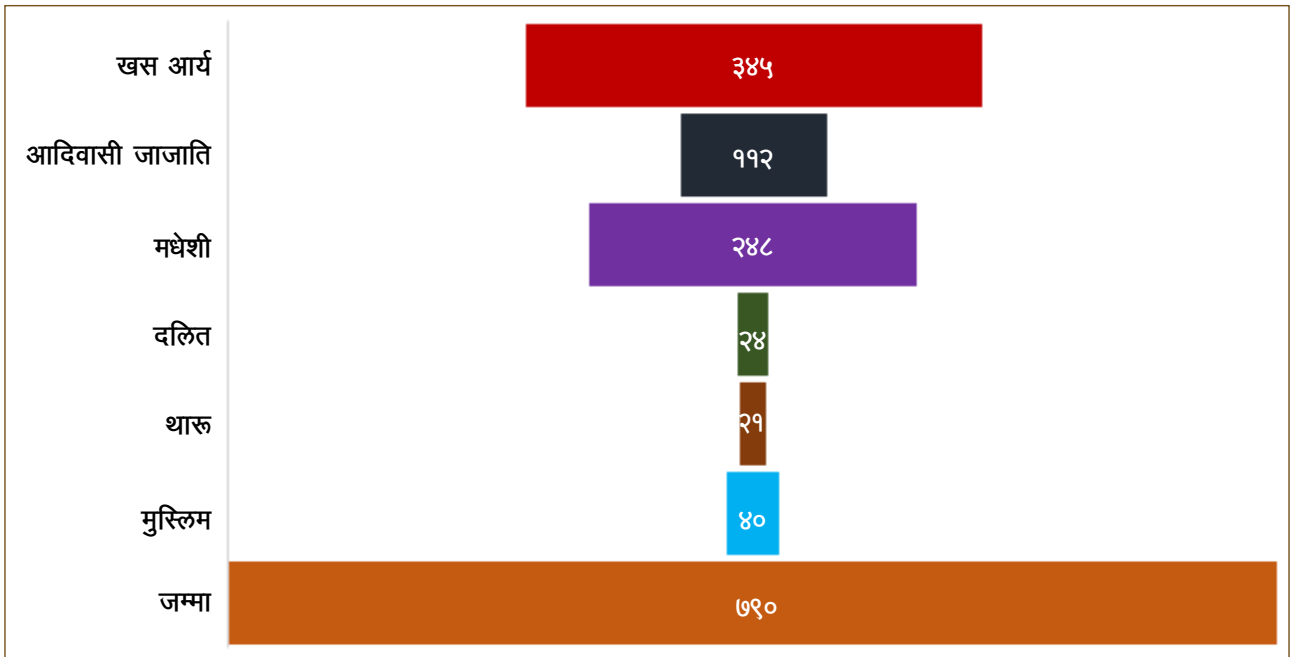
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिप्टिभ २०७९

चित्र नं १६ : प्रतिनिधिसभा निर्वाचन, २०७९ को पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणालीमा राजनीतिक पार्टीले समुदायगत रूपमा दिएको उमेद्वारीको अवस्था

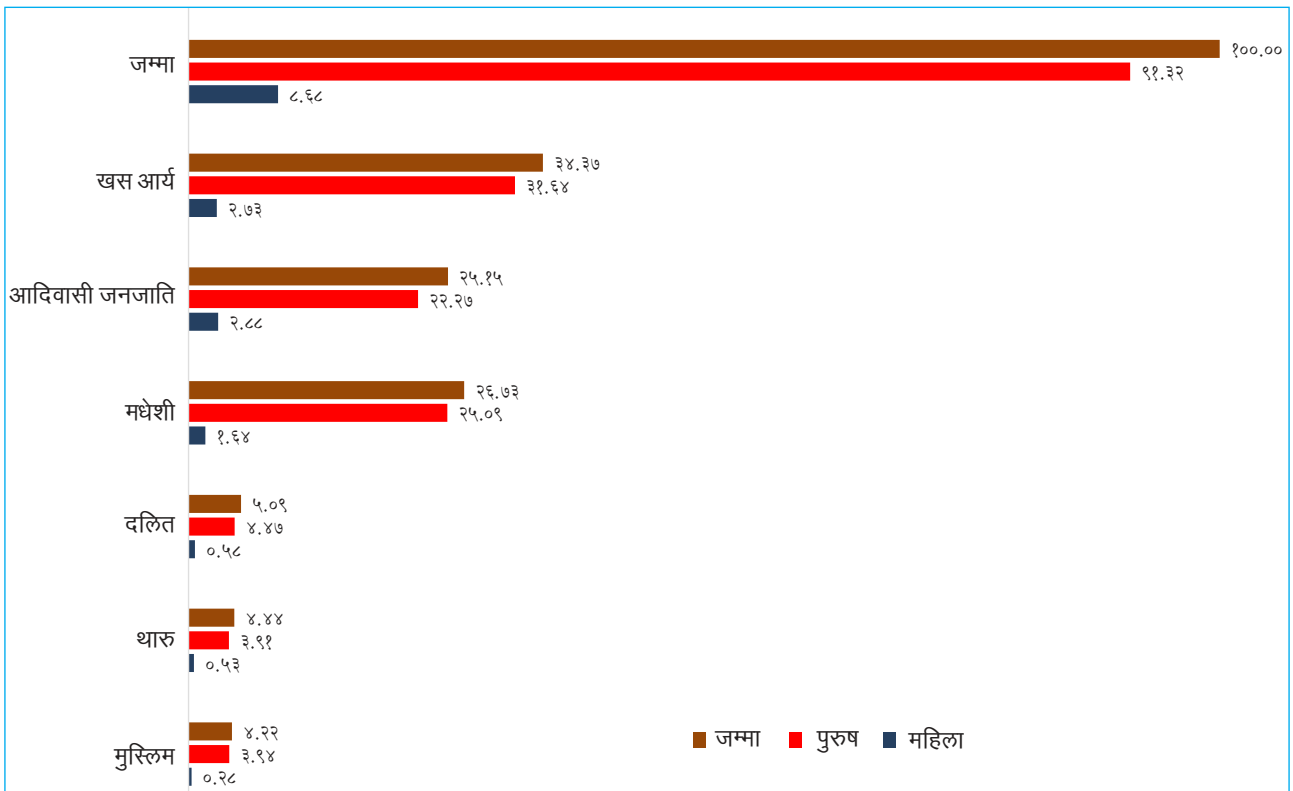
स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिजिटली इनिशिएटिभ २०७९

चित्र नं. १७ : २०७९ को निर्वाचनको प्रतिनिधिसभामा विभिन्न समुदायबाट स्वतन्त्र उमेद्वारी दिने उमेद्वारको संख्या

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

चित्र नं. १८: २०७९ को प्रदेशसभाको निर्वाचनमा विभिन्न समुदायबाट स्वतन्त्र उमेद्वारी दिने उमेद्वारको संख्या

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्नटी इन्सिएटिभ २०७९

तालिका नं. १४ : प्रदेशसभा निर्वाचन, २०७९ मा पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणालीतर्फ विभिन्न जातजातिबाट परेको उमेद्वारीको प्रदेशगत तथ्याङ्क

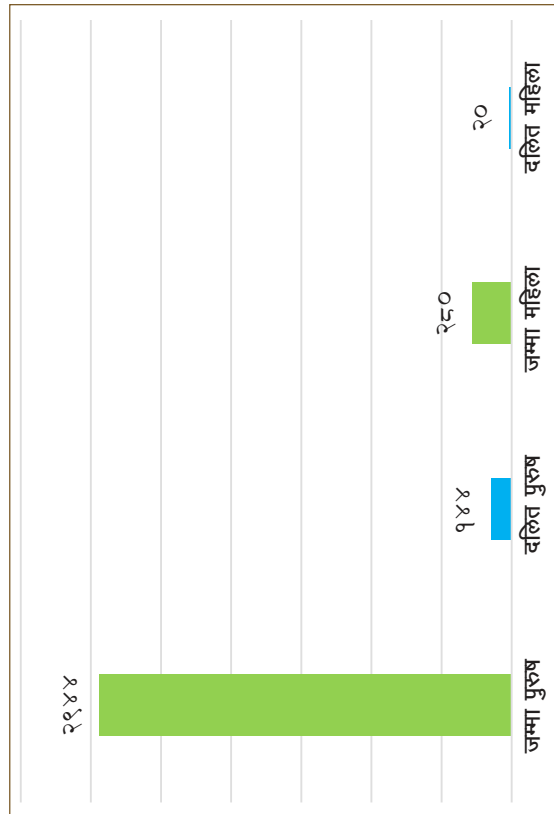
जातजाति	कोशी	मधेश	बागमती	कास्की	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	जम्मा
खसआर्य	१७१ (३३.५३)	६२ (६.१६)	३०६ (४५.८१)	१२५ (५३.१९)	२०५ (४१.४१)	९६ (८२.७६)	१४३ (७४.०९)	११०८ (३४.३७)
आदिवासी जनजाति	२३४ (४५.८८)	३५ (३.४८)	३४५ (५१.६५)	९३ (३९.५७)	७८ (१५.७६)	१२ (१०.३४)	१४ (७.२५)	८११ (२५.१६)
मधेसी	५३ (१०.३९)	७०५ (७०.४१)	०	०	१०० (२०.२०)	०	०	८६२ (२६.७४)
दलित	१९ (३.७३)	७१ (७.०५)	१६ (२.४०)	१३ (५.५३)	२९ (५.८६)	७ (६.०३)	९ (४.६६)	१६४ (५.०९)
थारु	१९ (३.७३)	४४ (४.३७)	१ (०.१५)	१ (०.४३)	५१ (१०.३०)	०	२७ (१३.९९)	१४३ (४.४४)
मुस्लिम	१४ (२.७५)	८६ (८.५४)	०	३ (१.२८)	३२ (६.४६)	१ (०.८६)	०	१३६ (४.२२)
जम्मा	५१० (१००.००)	१००७ (१००.००)	६६८ (१००.००)	२३५ (१००.००)	४९५ (१००.००)	११६ (१००.००)	१९३ (१००.००)	३२२४ (१००.००)

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिस्टिभ २०७९

चित्र नं. १९ : प्रदेशसभामा दलित र गैरदलित महिला र पुरुषको उमेद्वारीको अवस्था

पार्टी	पुरुष	महिला	जम्मा
नेपाली कांग्रेस	०	०	०
नेकपा (एमाले)	३	१	४
नेकपा (माओवादी केन्द्र)	५	०	५
राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	६	०	६
जनता समाजवादी पार्टी नेपाल	७	१	८
लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी	३	०	३
जनमत पार्टी	४	१	५
स्वतन्त्र	४०	१०	५०

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिस्टिभ २०७९

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिग्निति इन्सिस्टिभ २०७९

अनुसूची १ : स्थानीय तहमा विभिन्न जातजातिको प्रदेशगत प्रतिनिधित्वको अवस्था

जम्मा : प्रतिनिधित्व ७५३ स्थानिय सरकार

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
खस आर्य	१४३	८	३७	१०३	२०३	७	६६	१४५	२९६८	२५	२९३९	२९२८	८३५६	३२१५	११५७१	३२.९७
आदिवासी जनजाति	५९	२	१०	४८	१५५	५	५८	१०१	२००५	२६	४२९०	२३८९	६५७७	२५७१	९१४८	२६.०६
मधेसी	५८	२	६	४४	६०	०	१	५९	१०५६	९	१९७५	१०३१	३१५६	११४५	४३०१	१२.२५
दलित	३	०	२	५	५	०	५	१४५	१४५	२	७१०	६८४०	८६५	६८५३	७७१८	२१.९९
थारु	१२	१	२	२६	१६	०	१७	३१३	३१३	५	६१३	४२४	९५६	४७३	१४२९	४.०७
मुस्लिम	५	०	३	८	९	०	७	१८७	१८७	२	५१८	१९१	७२२	२०८	९३०	२.६५
जम्मा	२८०	१३	६०	२३३	४४८	१२	१२५	३३५	६६७४	६९	१३०४५	१३८०३	२०६३२	१४४६५	३५०९७	१००.००
प्रतिशत	९५.५६	४.४४	२०.४८	७९.५२	९७.३९	२.६१	२७.१७	७२.८३	९८.९८	१.०२	४८.५९	५१.४१	५८.७९	४१.२१		

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटल इनिशिएटिभ २०७९

कोशी प्रदेश

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
खस आर्य	२१	१	५	२६	१५	१	९	१४	४०५	१	६८७	३७७	११४२	४२०	१५६२	२५.८१
आदिवासी जनजाति	२४	१	२	१२	५८	३	२०	३७	६२३	३	१२९१	७१९	२०१८	७७५	२७९३	४६.१५
मधेसी	१	०	०	२	४	०	०	४	५८	०	११३	४८	१७६	५४	२३०	३.८०
दलित	०	०	०	०	१	०	०	०	१०	०	४४	११६४	५५	११६४	१२१९	२०.१४
थारु	१	०	०	२	३	०	०	३	३०	१	५८	४३	९२	४९	१४१	२.३३
मुस्लिम	०	०	०	०	३	०	०	१	२६	०	६२	१५	९१	१६	१०७	१.७७
जम्मा	४७	२	७	४२	८४	४	२९	५९	११५२	५	२२५५	२३६६	३५७४	२४७८	६०५२	१००.००
प्रतिशत	९५.९२	४.०८	१४.२९	८५.७१	९५.४५	४.५५	३२.९५	६७.०५	९९.५७	०.४३	४८.८०	५१.२०	५९.०५	४०.९५		

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटल इनिशिएटिभ २०७९

मधेश प्रदेश

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
खस आर्य	१२	१	२	३	१	०	०	२	७७	०	१०१	७७	१९३	८३	२७६	४.१७
आदिवासी जनजाति	१	०	०	८	१	०	१	१	७०	१	१४७	१०८	२१९	११८	३३७	५.०९
मधेसी	५३	२	५	४०	५०	०	४७	७	८६४	७	१५७१	८४४	२५४३	९४०	३४८३	५२.६१
दलित	१	०	०	१	०	०	१	३३	३३	१	१८०	१३५६	२१४	१३५९	१५७३	२३.७६
थारु	४	१	०	८	४	०	४	१०७	१	१	१२७	१०९	२४२	१२३	३६५	५.५१
मुस्लिम	२	०	२	८	३	०	४	१०८	१	३२५	१३३	१३३	४४०	१४७	५८७	८.८७
जम्मा	७३	४	९	६८	५९	०	५९	१२५९	१२	२४५१	२६२७	३८५१	२७७०	६६२१	१००.००	
प्रतिशत	९४.८१	५.१९	११.६९	८८.३१	१००.००	०.००	१००.००	०.९४	९९.००	०.९४	४८.२७	५१.७३	५८.१६	४१.८४	६६.२१	१००.००

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिशिएटिभ २०७९

बागमती प्रदेश

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
खस आर्य	२२	२	९	१५	२८	२	१७	४६४	६	७४८	४६४	१२८६	१२८६	५०६	१७९२	३०.८६
आदिवासी जनजाति	१९	१	५	१४	४३	१	२३	६३३	६	१३८४	६९५	२१०३	७४०	२८४३	४०.९७	
मधेसी	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	१	२	०.०३
दलित	०	०	१	०	०	०	०	६	१०९५	३६	१०९५	३६	३६	१०९५	१९.४८	
थारु	०	०	१	०	०	०	०	६	१३	२४	२४	२४	२४	१३	३७	०.६४
मुस्लिम	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०.०२
जम्मा	४२	३	१६	२९	७१	३	४०	११०९	१२	२१७८	२२६९	३४५०	२३५६	५८०६	१००.००	
प्रतिशत	९३.३३	६.६७	३५.५६	४४.४५	९५.९६	४.०५	५४.०५	९८.९३	१.०७	४८.९८	५१.०२	५९.४२	४०.५८	५८.०६	५८.०६	१००.००

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिशिएटिभ २०७९

गण्डकी प्रदेश

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	
खस आर्य	२०	०	४	१३	२४	३	५	१६	३८७	२	६६४	१६५	११०४	१९९	३५.०६
आदिवासी जनजाति	६	०	१	६	३०	०	१२	२३	३३९	११	७०७	३९२	१०९५	४३२	४१.०९
मधेसी					१	०			०	०	०	१	०	१	०.०३
दलित	१	०	१	०			०	२	१४	१	१४	०	८६	८४१	२२.६३
थारु	०	०	०	२					३	०	३	०	१५	९	०.६५
मुस्लिम	०	०	०	०					२	०	२	०	१४	६	०.५४
जम्मा	२७	०	६	२१	५५	३	१७	४१	७४५	१४	१४६४	१३२३	२३१४	१४०२	
प्रतिशत	१००.००		२२.२२	७७.७८	९४.८३	५.१७	२९.३१	७०.६९	९८.१६	१.८४	५२.५३	४७.४७	६२.२७	३७.७६	१००.००

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिसिएरिष्टिभ २०७९

लुम्बिनी प्रदेश

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	
खस आर्य	२०	१	३	१३	४३	०	१०	२५	४६३	६	७१४	४२०	१२५३	४६५	३३.४७
आदिवासी जनजाति	५	०	१	४	१४	१	३	१३	२०६	५	४४२	२७६	६७१	२९९	१८.९०
मधेसी	३	०	१	२	६	०	१	८	१३४	२	२९१	१३७	४३६	१४९	११.४०
दलित	०	०	०	१	२	०	०	२	१९	०	१०८	१००६	१२९	१००९	२२.१७
थारु	४	०	०	१०	४	०	०	९	९६	१	२३२	१५२	३३६	१७२	९.९०
मुस्लिम	३	०	१	०	३	०	०	२	५१	०	११९	३५	१७७	३७	४.१७
जम्मा	३५	१	६	३०	७२	१	१४	५९	९६९	१४	१९०६	२०२६	३००२	२१३१	१००.००
प्रतिशत	९७.२२	२.७८	१६.६७	८३.३३	९८.६३	१.३७	१९.१८	८०.८२	९८.५८	१.४२	४८.४७	५१.५३	५८.४८	४१.५२	१००.००

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिसिएरिष्टिभ २०७९

कर्णाली प्रदेश

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
खस आर्य	२०	१	६	१४	४३	१	१५	३२	६	५५७	९३७	५६९	१५७८	६२३	२२०१	५९.३१
आदिवासी जनजाति	३	०	१	२	९	०	४	३	११४	०	२७४	१७३	१७८	१७८	५८३	१५.७१
मधेसी																०.००
दलित	१	०	०	२	१	०	०	०	४१	०	१५६	७२१	१९९	७२३	९२२	२४.८५
थारु																०.११
मुस्लिम																०.०३
जम्मा	२४	१	७	१८	५३	१	१९	३५	७१२	६	१३६९	१४६९	२१८४	१५२७	३७११	१००.००
प्रतिशत	९६.००	४.००	२८.००	७२.००	९८.१५	१.८५	३५.१९	६४.८१	९९.१६	०.८४	४८.२९	५८.७१	५१.७१	४१.१५		

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिशिएटिभ २०७९

सुदूरपश्चिम प्रदेश

जातजाति	मेयर		उपमेयर		अध्यक्ष		उपाध्यक्ष		वडा अध्यक्ष		वडा सदस्य		जम्मा		प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
खस आर्य	२८	२	८	१८	४९	०	१२	३९	६१५	४	१०८८	६३६	१८००	६९९	२४९९	६५.११
आदिवासी जनजाति	१	०	०	२	०	०	०	१	२०	०	४५	२६	६६	२९	९५	२.४८
मधेसी																०.००
दलित	०	०	०	१	०	०	०	१	२२	०	१२४	७४५	१४६	७४८	८९४	०.००
थारु	३	०	१	४	५	०	०	१	७१	२	१६५	९८	२४५	१०५	३५०	२३.२९०
मुस्लिम																०.००
जम्मा	३२	२	९	२५	५४	०	१२	४२	७२८	६	१४४२२	१५०६	२२५७	१५८१		
प्रतिशत	९४.१२	५.८८	२६.४७	७३.५३	१००.००	०.००	२२.२२	७७.७७	९९.१८	०.८२	४८.५७	५१.४३	५८.८१	४१.८१	३८.३८	१००.००

स्रोत : निर्वाचन आयोग, डिगिटली इनिशिएटिभ २०७९

डिगनीटी इनिशियटिभ दलित समुदायका अनुसन्धाता र अधिकारकर्मीहरूद्वारा स्थापित सामाजिक संस्था हो । जातमा आधारित अर्थ-राजनीतिक व्यवस्थाका कारण नेपालका दलितमाथि अहिले पनि राजनीतिक बहिष्करण, आर्थिक बञ्चितकरण र छुवाछूत-भेदभावसहितको सामाजिक-सांस्कृतिक विभेद कायमै छ । यस किसिमको विभेदकारी व्यवस्था अन्त्य गरी सबैले न्याय, समानता, आत्मसम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने व्यवस्था निर्माणका लागि नेपालका दलित समुदाय सात दशकभन्दा लामो समयदेखि निरन्तर संघर्ष गरिरहेका छन् । संघर्षकै परिणाम केही संवैधानिक र कानुनी अधिकारको व्यवस्था भएका छन् भने तुलनात्मकरूपमा दलितमाथिका विभेदमा केही कमी आएको छ । यद्यपि, ऐतिहासिकरूपमा विभेद र बहिष्करणमा पारिएका दलित समुदायबारे अध्ययन, अनुसन्धान, आलोचनात्मक सार्वजनिक बहस पर्याप्त मात्रामा हुन सकेका छैनन् अर्थात ज्ञान उत्पादनका क्षेत्रमा अत्यन्तै थोरै मात्रामा काम भएका छन् । अर्कोतिर, नेपालमा ज्ञान उत्पादनका क्षेत्रमा क्रियाशील संघसंस्था, विश्वविद्यालयका साथै बौद्धिक र प्राज्ञिक क्षेत्रले पनि दलित मुद्दामा पर्याप्त मात्रामा काम गरेका छैनन् । त्यसैले दलित समुदायका बहुआयमिक सवालमा अध्ययन-अनुसन्धान तथा ज्ञान उत्पादन गर्ने, आलोचनात्मक सार्वजनिक बहस गर्ने र दलित आन्दोलनलाई सघाउ पुऱ्याउने काममा यो संस्था क्रियाशील छ ।

DIGNITY
INITIATIVE

काठमाडौँ-३२, अनामनगर

फोन : ९७७ १ ५७०५०९९

इमेल : info@dignityinitiatives.org

वेब : www.dignityinitiatives.org